

atferdssenteret

I-PALS

**Integrert skoleomfattende læringsstøtte:
Skolefaglig og sosial mestring, to sider av samme sak**

Wilhelm Meek-Hansen og Anne Arnesen

PALS-konferansen 16.-17.september 2010 – Oslo kongressenter

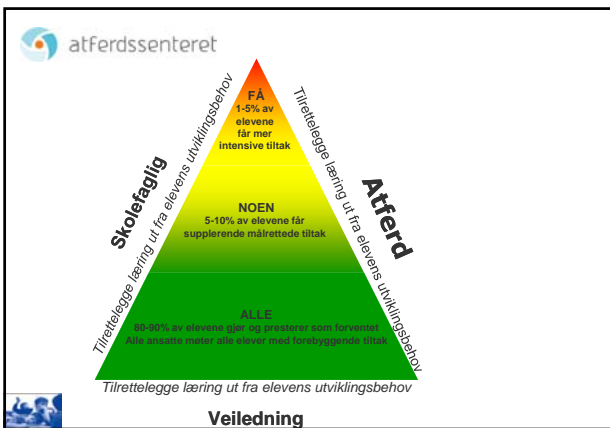

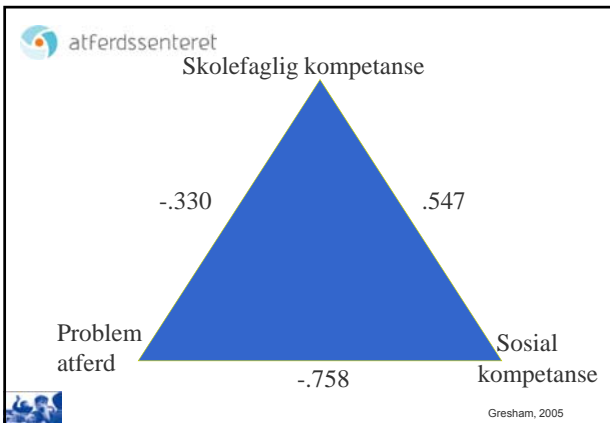

Sammenheng mellom leseferdighet og atferd

- Sammenhengen større med økt klassetrinn
  - (Fleming et al., 2004; Morrison et al., 2001; Nelson et al., 2004; Roeser & Eccles, 2000)
- Sammenhengen størst for elever som viser eksternalisert atferd
  - (Kelliam et al., 1998; Nelson et al., 2004)
- Elever som erfarer å ha problemer på begge områder viser dårligst resultater
  - (McKinney, 1989; Reinke et al., 2008)

Sammenheng mellom leseferdighet og atferd

- Studie "Innsatte i norske fengsler" (Manger m.fl. 2006):
  - 38 % av de innsatte har større eller mindre lesevansker
  - Stor sammenheng mellom manglende skolegang, dårlig læringsutbytte og kriminalitet
  - 50-70% har leseferdigheter langt under gjennomsnittet for unge, og mange har spesifikke lærevansker og konsentrasjonsvansker
- PALS-studien (2002-05) (Ogden, Sørlie, & Hagen, 2007; Sørlie & Ogden, 2007):
  - Redusert problematferd økte elevenes skolefaglige og sosiale kompetanse

---

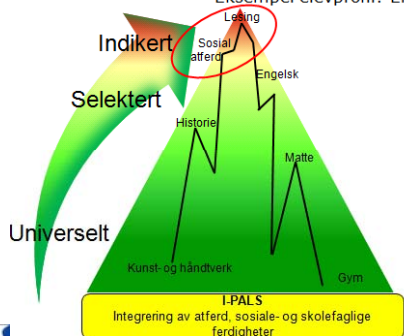

Eksempel elevprofil: Ellen

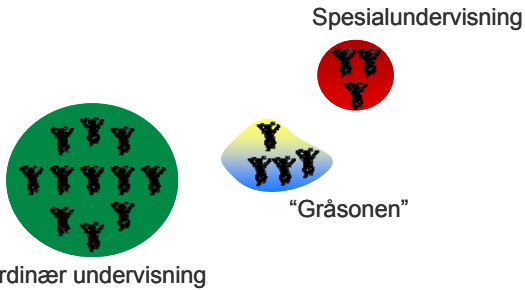

Tradisjonell tilnærming

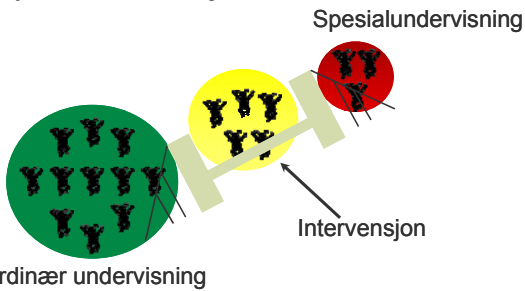

"Respons til intervensjon" – Rtl

Hva er "Respons til intervensjon – Rtl"?

- En tilnærming for å *fremme elevenes læring* og *utvikling* gjennom nøyaktig og systematisk kartlegging av elevenes *læringsutbytte* og bruk av kartleggingsdata for tidlig *tilpasning* og *oppfølging* av opplæringsstøtte (intervensjon) i forhold til til den enkelte elevs behov

---

Hva er "Respons til intervensjon – Rtl"?

- Relatert til og basert på:
  - Evidensbasert læringsstoff, -metoder og -strategier
  - Vurderingsbasert læring (kartleggingsdata)
  - Skoleomfattende nivåbasert tiltaksmodell (PALS)
  - Problemløsningsmodell (databasert)
  - Prosedyremodell (systematisk evaluering av elevenes læringsutbytte av intervensjon tilpasset elevenes behov og intervensjonsnivå)

Respons til intervensjon (Rtl)

- Tradisjonelt syn er basert på å identifisere elevenes funksjonssvikt som hinder for utvikling og læring (sykdom)
- Rtl er basert på risikovurdering med utgangspunkt i at alle barn har muligheter for positiv utvikling og læring (mestring)
- Rtl identifiserer risikofaktorer i den hensikt å intervenere tidlig for å fremme positiv utvikling og forebygge negativ utvikling

---

Hovedprinsipper for "Respons til intervensjon" (Rtl)

- Kartlegging for å vurdere elevenes skolefaglige og sosiale/atferdsmessige ferdigheter
- Systematisk oppfølging/evaluering for å avgjøre effekten av de skolefaglige og sosiale/atferdsmessige intervensjonene

---

 Vurderingsbegrep	
Benchmark: > Vurderingsmål for forventet utbytte av den ordinære leseopplæringen for trinnet. > I DIBELS er "benchmark" et generelt kriterium for oppnådd utbytte av ordinær leseopplæring.	Diagnostisk: > Vurderinger som er basert på utdypende tester for å avklare elevens ferdigheter og opplæringsbehov. > DIBELS er ikke en diagnostisk vurdering, men vil kunne bidra til å identifisere behov for det.
Kartlegging: > Vurdering som gjøres for å avgjøre hvilke barn som er i risiko for å utvikle lesevansker og som vil trenge intervensjon i tillegg til ordinær undervisning. > I DIBELS gjøres det tre ganger pr. år for å identifisere risiko elever.	Progress Monitoring (PM): > Vurderinger som gjøres for å avgjøre elevens utbytte av intervensjoner som er gitt for å fremme elevens utvikling og læringsmål i lesing. > I DIBELS gjøres PM hyppig for løpende oppfølging av elevens utvikling relatert til intervensjonen og for eventuell endring av den.

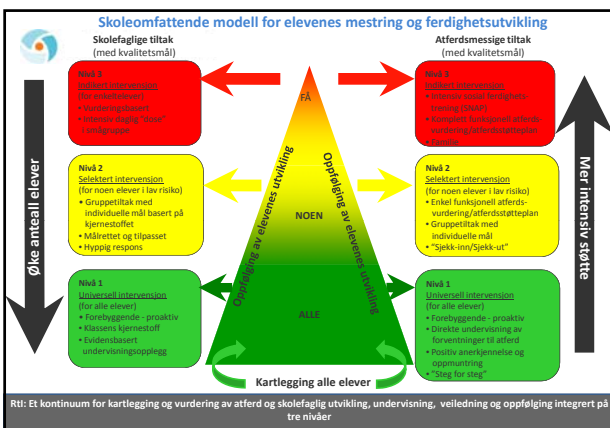

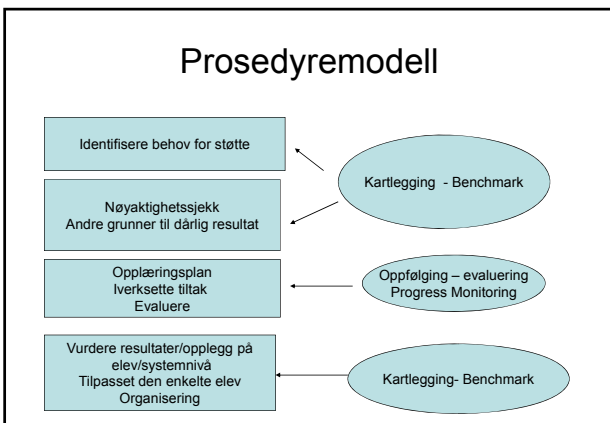

---

 atferdssenteret

Prosedyremodell for Rtl beslutninger

Prosedyresteg	Beslutningsspørsmål	Data
1. Identifiser behov	Er det elever som trenger støttetiltak? Hvor mange? Hvem?	Kartleggingsdata (SWIS-data/Benchmark-data)
2. Valider behov (nøyaktighets-sjekk)	Er vi sikre på at de identifiserte elevene har behov for støttetiltak?	Utdypende testdata/funksjonsvurdering (diagnostisk vurderingsdata) og nødvendig tilleggsinformasjon
3. Planlegg og implementer støttetiltak (intervensjon)	Hvilket nivå av støttetiltak for hvilke elever? Hvordan gruppere elevene? Hvilke mål, spesifikke ferdigheter, program/metoder/innlæringsstrategier?	Utdypende testdata/funksjonsvurdering (diagnostisk vurderingsdata) og nødvendig tilleggsinformasjon
4. Evaluer og modifier støttetiltak	Har støttetiltaket (intervensjonen) den tilsktede effekt for den enkelte elev?	Progress Monitoring, systematisk evaluering og SWIS-data/SISU-data
5. Evaluer læringsutbyttet	Den enkelte skole: Hvor virkningsfulle er de universelle forebyggende intervensjonene (nivå 1)? De selekterte (nivå 2)? Og de indikerte (nivå 3)?	Vurdering av læringsutbytte (SWIS-data/Benchmark-data)

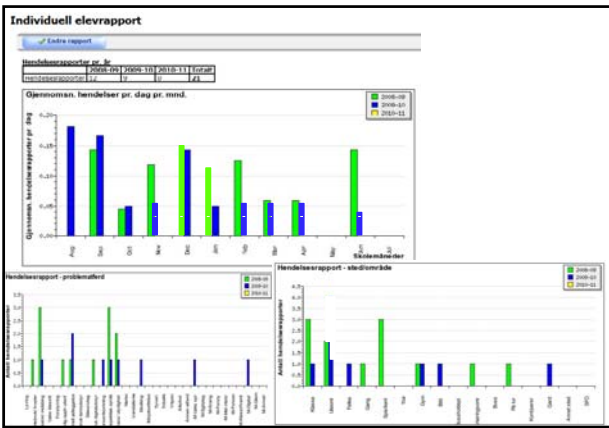

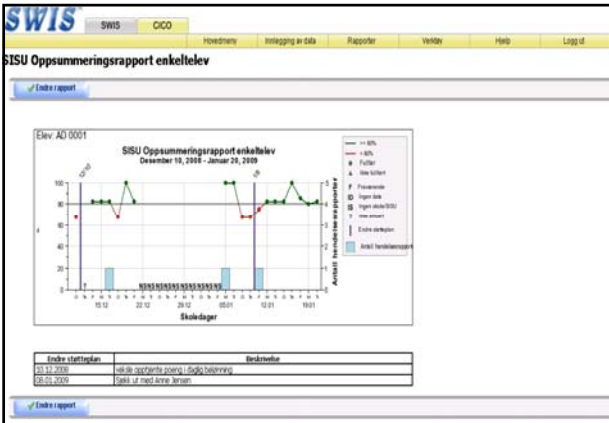

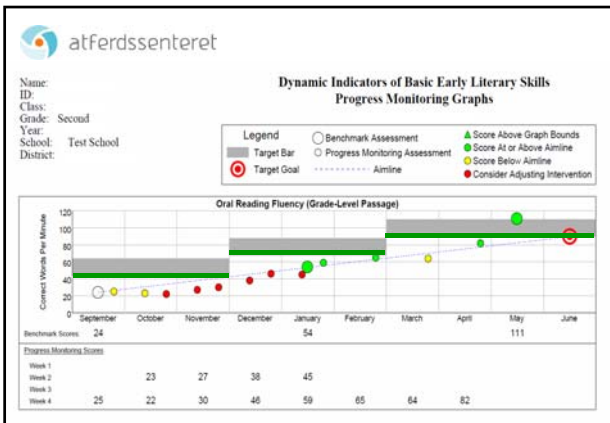

Utprøvningsprosjekt 2009-11

- 4 skoler som allerede har implementert PALS
- Utprøving av databaserte kartleggingsinstrumenter for "Dynamisk vurdering av tidlige leseferdigheter"
  - Tidlig identifisering av elevenes risikoutvikling
  - Oppfølging av elevenes utbytte av intervensjon (RtI)
- Utprøving av modell for
  - Systematisk bruk av kartleggingsinstrumenter
  - Organisering av evidensbaserte intervensjoner

Problemstillinger

1. Hvilke organisatoriske og systemiske faktorer vil være avgjørende for integrasjon av PALS og RtI knyttet til elevenes sosiale og skolefaglige læringsutbytte
2. Andel elever med behov for supplerende støtte
3. I hvilken grad bidrar modellen til å fremme elevenes lese- og sosiale ferdigheter og redusere atferdsproblematikk

---

Måleinstrumenter

- **Leseferdigheter**
  - Norsk tilpasning av Dynamic Indicators of Basic Early Literacy Skills (DIBELS): Dynamisk vurdering av tidlige leseferdigheter
- **Problematferd**
  - Hendelsesrapportering av problematferd – SWIS-data
- **Systematic Screening for Behavior Disorders (SSBD)**
- Intervju
- Observasjon

Steg 1

Alle elever på hvert trinn

Universell kartlegging

Høst Vinter Vår

Steg 2

Tilleggsvurdering

Intensiv 1-5% Individuell vurdering

Supplerende 5-10% Gruppe vurdering

Ingen

Hovedprinsipper – leseprosessen

Kiame'enui, Simmons, Coyne, & Ham, 2003

Hvorfor fokusere på hovedprinsippene?

- Kartlegging av nåværende leseferdighet og prediksjon av fremtidig leseferdighet
- Begynne tidlig – ikke "vente og se"
- Intensiv og tilpasset opplæring
  - som vi vet gir bedre leseferdigheter for elevene
  - som vi systematisk kan evaluere/tilpasse

SETNINGSLESEFLYT

- Setningsleseflyt er en av de beste målene for leseferdighet – inkludert forståelse
- Lesing = ordavkodning x forståelse
- Kompletteres med "Gjenfortelling av innhold"
  - Understreke at hurtiglesing uten forståelse verken er hensikt eller mål for kartleggingen
  - Oppdage "hurtiglesere" som ikke får med seg innholdet (noen få)
  - Understreke betydningen av at forståelse er det vesentligste
  - Trygge lærerne på at kartleggingen gir et riktig bilde av leseferdighet og forståelse

---

LESBARHET - SETNINGSLESEFLYT

- Finne lesetekster som passer til klassetrinnet
- Finne lesbarhetsindeks
- Inndele tekstene i lesbarhetsgrad for hvert klassetrinn
Lett, middels, vanskelig
- Trekke tilfeldig tekstene til "Benchmark" og "Progress Monitoring" etter en oppsatt rekkefølge
- Tilbakemeldinger fra skolene - rettelser

Lesetekster à 2-300 ord for individuell vurdering av muntlig leseflyt (høytlesing)

- Benchmark
  - 1.klasse:
    - 3 x 2 (vinter + vår)
  - 2-6.klasse:
    - 3 x 3 (høst, vinter, vår)
- Progress Monitoring
  - 1.klasse:
    - 10 tekster
  - 2-6.klasse:
    - 20 tekster

Dynamisk vurdering av tidlig leseferdighet

Navn: _____ Lærer: _____

Klasse: _____ Skole: _____

Dato	Benchmark 1 høst		Benchmark 2 vinter		Benchmark 3 vår	
	Riktig (skole)	Feil (skole)	Riktig (skole)	Feil (skole)	Riktig (skole)	Feil (skole)
Setnings- leseflyt						
Gjenfor- telling	(skole)		(skole)		(skole)	

Tredje klasse

Skåringshefte
Benchmark vurdering

1.klasse	Begynnelsen av året (sept-okt)		Midtveis i året (januar/februar)		Sluttet av året (april/mai)	
Målestrekket Bokstav- gjenkjenning	Skåre	Status	Skåre	Status	Skåre	Status
	21-29	Spesiell	20-29	Spesiell	20-29	Spesiell
	30	Spesiell	30	Spesiell	30	Spesiell
Meningleses ord	29-48	Spesiell	29-48	Spesiell	29-48	Spesiell
	49	Spesiell	49	Spesiell	49	Spesiell
Setningsleseflyt	12-20	Spesiell	12-20	Spesiell	12-20	Spesiell
	21	Spesiell	21	Spesiell	21	Spesiell
2.klasse	Begynnelsen av året (sept-okt)		Midtveis i året (januar/februar)		Sluttet av året (april/mai)	
Målestrekket Meningleses ord	Skåre	Status	Skåre	Status	Skåre	Status
	27-36	Spesiell	27-36	Spesiell	27-36	Spesiell
	37	Spesiell	37	Spesiell	37	Spesiell
Setningsleseflyt	12-20	Spesiell	12-20	Spesiell	12-20	Spesiell
	21	Spesiell	21	Spesiell	21	Spesiell
3.klasse	Begynnelsen av året (sept-okt)		Midtveis i året (januar/februar)		Sluttet av året (april/mai)	
Målestrekket Setningsleseflyt	Skåre	Status	Skåre	Status	Skåre	Status
	23-28	Spesiell	23-28	Spesiell	23-28	Spesiell
	29	Spesiell	29	Spesiell	29	Spesiell
4.klasse	Begynnelsen av året (sept-okt)		Midtveis i året (januar/februar)		Sluttet av året (april/mai)	
Målestrekket Setningsleseflyt	Skåre	Status	Skåre	Status	Skåre	Status
	18-25	Spesiell	18-25	Spesiell	18-25	Spesiell
	26	Spesiell	26	Spesiell	26	Spesiell
5.klasse	Begynnelsen av året (sept-okt)		Midtveis i året (januar/februar)		Sluttet av året (april/mai)	
Målestrekket Setningsleseflyt	Skåre	Status	Skåre	Status	Skåre	Status
	20-30	Spesiell	20-30	Spesiell	20-30	Spesiell
	31	Spesiell	31	Spesiell	31	Spesiell

- ≥ 40 percentile
- 20-40 percentile
- ≤ 20 percentile

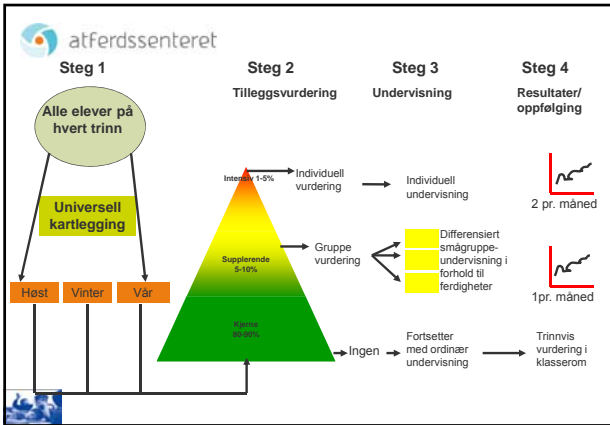

---

atferdssenteret

Fem steg

1. Finne ut hva eleven kan (screening)
2. Kunnskap om hva eleven bør kunne
3. Plan for hver enkelt elev – fra hvor de er til hvor de bør være
4. Gruppering av elever med lignende behov
5. Arbeide individuelt når det er mulig (kreativ bruk av personale – assistenter)

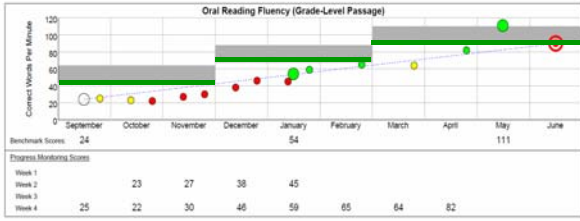

Name:
ID:
Class:
Grade: Second
Year:
School: Test School
District:

**Dynamic Indicators of Basic Early Literacy Skills
Progress Monitoring Graphs**

Legend

- Benchmark Assessment
- Progress Monitoring Assessment
- Target Goal
- Target Bar
- Alimline
- Score Above Graph Bounds
- Score At or Above Alimline
- Score Below Alimline
- Consider Adjusting Intervention
